

Stockholm 2015-08-20

Justitiedepartementet
Åklagarenheten
103 33 STOCKHOLM

BETÄNKANDET (SOU 2015:31) "DATALAGRING OCH INTEGRITET"

Svenska Tidningsutgivareföreningen (TU) har getts tillfälle att yttra sig över rubricerat betänkande och får anföra följande.

1. Övergripande synpunkter/Vilka uppgifter ska få lagras?

Utredningens uppdrag har varit att föreslå lämpliga förändringar för att stärka skyddet för den personliga integriteten i samband med den skyldighet som finns för leverantörer av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster att lagra vissa uppgifter om telefonsamtal, internettrafik m m.

Bakgrunden är EU-domstolens dom i målen C-293/12 och C-594/12 Digital Rights Ireland m fl, där det till den svenska lagstiftningen på området bakomliggande datalagringsdirektivet förklarades ogiltigt, bl a därför att direktivet inte ger tillräckligt tydliga regler som begränsar omfattningen av de intrång som lagringskyldigheten innebär till vad som är nödvändigt för att uppnå regleringens syfte.

Domen till trots, gör utredningen bedömningen att den svenska lagringskyldigheten inte omfattar annat än vad som är strikt nödvändigt för att uppnå syftet med regleringen och att några förändringar i fråga om vilka uppgiftskategorier som ska lagras inte behöver göras. Denna bedömning synes huvudsakligen vara baserad på att Polismyndigheten och Säkerhetspolisen, kanske inte helt överraskande, uppgett att samtliga uppgiftskategorier som lagras enligt dagens regler bedöms vara av stor vikt för den brottsbekämpande verksamheten.

Det är givetvis så att åtkomsten till trafik- och lokaliseringssuppgifter är av stor betydelse för brottsbekämpningen. TU vill heller inte ifrågasätta utredningens bedömning, men konstaterar att det hade varit värdefullt med en djupare behovsanalys och att det i ljuset av EU-domstolens dom kvarstår en otillfredsställande osäkerhet om den svenska regleringens förenlighet med Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga.

2. Inhämtning av abonnemangsuppgifter

I utredningen diskuteras om ett särskilt organ (t ex allmän domstol eller en särskild nämnd) skulle ges uppdraget att pröva och fatta beslut om inhämtning av abonnemangsuppgifter. Tanken kan i förstone vara tilltalande. Invändningarna mot en sådan ordning är dock av såväl principiell som praktisk karaktär och TU delar därför bedömningen att så inte bör ske.

I utredningen föreslås däremot att beslut om att inhämta abonnemangsuppgifter endast ska få fattas av vissa särskilt utpekade personer (myndighetschef eller den till vilken uppgiften delegerats). Vidare föreslås att beslut om att inhämta uppgifter ska dokumenteras.

TU tillstyrker dessa förslag.

3. Uppgifter som omfattas av yrkesmässig tystnadsplikt

Det finns en betydande problematik i att det material som inhämtas kan innehålla uppgifter som omfattas av tystnadsplikt. Problemet är här detsamma som enligt signalspaningslagen. När informationen väl uppfattats så är skadan redan skedd och anonymiteten har brutits.

Den hittillsvarande lösningen har varit att föreskriva att avlyssningen/inhämtandet av uppgifter ska avbrytas när man inser att de omfattas av tystnadsplikt och att uppteckningarna och uppteckningarna ska förstöras.

Detta är en otillräcklig ordning. Kunskapen hos den som tagit del av uppgiften kvarstår och det mänskliga minnet kan inte raderas. TU inser samtidigt att problemet rent tillämpningsmässigt sannolikt inte går att hantera på något annat sätt. Ett totalförbud torde vara ganska verkningslöst eftersom man vid inhämtandet av uppgifterna inte ser vad de innehåller. Alternativt skulle dock ett totalförbud kunna övervägas om man samtidigt accepterar att även information som inte omfattas av tystnadsplikt, men som finns hos tystnadspliktiga kategorier utesluts från inhämtning.

TU vill under alla omständigheter markera att situationen är djupt otillfredsställande. Utredningens förslag om att även själva uppgiften om att kommunikationen har ägt rum ska förstöras tillstyrks.

4. Säkerhetspolisens behov av en särskild möjlighet att inhämta uppgifter om viss brottslig verksamhet

I inhämtningslagen finns i dag ett undantag från huvudregeln om att uppgifter bara får hämtas in rörande brottslighet för vilka inte är föreskrivet ett lindrigare straff än två år i straffskalan. Undantaget gäller vissa särskilt angivna brott, t ex brott mot medborgerlig frihet.

Utredningen föreslår att till dessa brott även ska föras brotten grov misshandel och olaga frihetsberövande som begås i avsikt att påverka offentliga organ, den som bedriver yrkesmässig nyhetsförmedling eller annan journalistik att vidta eller avstå från att vidta en åtgärd eller för att hämnas.

TU kan bekräfta att hoten mot mediehusen har ökat. Som framgick av den undersökning som organisationen Utgivarna – där TU ingår - publicerade i början av juli har det senaste året tidningar och etermedier hotats och trakasserats vid minst 317 tillfällen. Undersökningen visade också att medarbetare på de hotade redaktionerna tvekat inför publiceringar och ibland undvikit bevakningsområden på grund av hoten.

TU tillstyrker därför förslaget.

Vänliga hälsningar

TU

Jeanette Gustafsdotter
VD

Per Hultengård
Chefsjurist